

Úvodník

Milé čtenářky, milí čtenáři e-Věstníku

v čísle 4 letošního roku jsme slíbili vrátit se k tématu jednání některých sdružení u kulatých stolů, na něž se nám nedostal prostor v minulých číslech. Slib se nyní snažíme splnit, abychom si – zjednodušeně řečeno – vyčistili stůl, než se rozejdeme ke včelám a ke skutečnému včelaření...

Tohle téma vyvolalo docela obsáhlou a vlastně i jaksi hodnotící diskusi, která možná byla klíčovou pro uzavření jisté etapy ve vývoji naší Společnosti. Nabízíme je tedy nejen pro informaci, ale také pro eventuální další debatu, pokud k ní bude chuť.

Připojujeme také další text k tématu varroamonitoringu a je to opět text o tom, že je třeba udělat krok někam dál a asi i výš... A že ty kroky hodláme s Vaší pomocí udělat...

Redakce

Včelařská setkávání

II. Kulatý stůl o českém včelařství

Jednání se konalo 20. února v areálu expozice [Včelí svět v Hulicích](#).

Kulatý stůl číslo II. měl navazovat na jednání I. Kulatého stolu, které se uskutečnilo v prosinci loňského roku v Praze.

Ale učiňme krok zpět, abychom si připomněli, proč to všecko: původně vzešla iniciativa od úředníků státní správy, kteří připravují znění Národního včelařského programu a následného nařízení vlády. Byli toho názoru, že subjekty působící v oboru by se měly nejprve nějak domluvit a předložit společné stanovisko, dojednané na základě jednání. Ostatně i Nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 mluví o tom, že pokud se takové stanovisko tvoří, měly by být osloveny a vyjádřit se všechny relevantní subjekty. (Zda je taková představa u nás reálná či zda by mohla vést v u nás ke kýženému efektu či k nalézání oněch kýžených průsečíků, ponechme zatím na další diskusi.)

Stalo se však to, že jednání I. Kulatého stolu bylo svoláno v prosinci 2012 pouhý den před zásadním jednáním na ministerstvu. Vzhledem k tomu, že bylo lze předpokládat, že na eventuální hledání společného stanoviska nebude u tak rozsáhlé problematiky stačit jedno jednání, dostaly se tím kulaté stoly tak trochu mimo původní souvislost s jednáním o Národním včelařském programu, o němž jednání poté dále pokračovala v celkem pravidelných intervalech (referovali jsme o nich v minulých číslech e-Věstníku).

Jednání I. Kulatého stolu se navíc změnilo spíše v představování a presentace jednotlivých pozvaných subjektů a jejich programů. Což ale asi v tomto prvním případě bylo nevyhnutelné, leč bylo jasné, že pokud mají mít tato jednání smysl, bude nutné pojmout je jinak, zaměřit je na konkrétní a jednotlivá témata.

20. února tedy došlo ke 2. jednání. Zorganizoval je ČSV, o. s. (Zde dovolte malou vsuvku: původně měla v úmyslu uspořádat takové jednání PSNV-CZ – to vyplynulo z diskuse na I. Kulatém stole v prosinci minulého roku v Praze, kdy se mluvilo i o postupném střídání pořadatelů. Hodlala je na rozdíl od polytematického prvního jednání vymezit na jedno hlavní téma a mělo jím být téma monitoringu varroózy, což se logicky vztahovalo k probíhajícím jednáním o Národním včelařském programu, kde PSNV-CZ toto téma otevřela. Na prvním jednání padla rovněž nabídka uspořádat takové jednání ve

Vzdělávacím centru v Nasavrkách, jehož zřizovatelem je jednak ČSV, jednak MZe. Nakonec ale nedošlo k dohodě a zároveň přišla pozvánka na jednání od ČSV do Hulic...)

Jednání se zúčastnili:

Za ČSV: RNDr. V. Švamberg, Ing. R. Peleška, V. Dlab, R. Šmied, V. Lněnička, M. Peroutka, RNDr. J. Hrabák, MVDr. V. Krabec, Mgr. Machová, A. Uváčik; rovněž Mgr. B. Svoboda (ředitel SOU Nasavrky);

za Sekci komerčních včelařů při ČSV: Ing. Fr. Textl;

za Cech profesionálních včelařů při ČSV J. Kolomý, MVDr. L. Bělohávek;

za Dadant klub, resp. za chovatelskou komisi ČSV Ing. P. Cimala;

za Apicentrum V. Jakše Protivín J. Rotbauer,

za SVS MVDr. Pavel Textl;

za PSNV-CZ RNDr. L. Matela, Ing. P. Textl, Mgr. J. Vondrák;

za místní pořadatele O. Doležal.

MSVV se z účasti omluvila pro pracovní vytížení svých zástupců.

Na jednání byly projednávány vlastně jen dva body:

1. Tím prvním byl prakticky novelizovaný text vyhlášky 299/2003 o včelích nemocech, zejména pasáže o moru včelího plodu. Obsáhlou informaci o již prakticky dokončeném znění vyhlášky a polemiku s navrhovanými změnami jakožto stanovisko ČSV přednesl předseda ČSV RNDr. V. Švamberg (vzhledem k omezenému prostoru můžeme zájemce o tuto polemiku odkázat na web [Blog RNDr. Václava Švamberka](#) či soubor [Zápis z jednání představitelů některých včelařských sdružení a společností u tzv. „kulatého stolu“ dne 20. 2. 2013 v Hulicích](#)).

Následná diskuse se koncentrovala na již několikrát a na různých forech diskutované mechanismy kontroly a zjišťování klinického stavu napadení, na náklady eventuálního celoplošného monitoringu a na kroky, které by měly následovat po zjištění napadení. Také na téma šíření nákazy, kontrolu přesunů včelstev etc. Samozřejmě také na způsoby eradikace či na problémy s vyhledáváním zdrojů nákazy... Došlo též na nedávno na webu SVS zveřejněné [mapy ochranných pásem MVP](#) či na možnost spolupracovat s kolegy za hranicemi.

Na jednání byla také zřetelná snaha zástupců ČSV co nejdříve změnit navržená znění textu vyhlášky v dalších novelizacích.

Důležitým bodem diskuse bylo, zda se v této věci jedná o vztah včelař – stát, jak je tomu v sousedních zemích, nebo zda mají do tohoto vztahu vstupovat další subjekty, přesněji občanská sdružení, konkrétně u nás především ČSV. Vlastně byla tato diskuse již ale poněkud mimo správný čas, neboť se diskutovalo o znění, které je nyní již projednáváno na MZe a je de facto před nabytím právní moci.

Metodicky zde vznikl i další problém, jenž s výše uvedeným souvisí a na nějž v diskusi poukázali zástupci PSNV-CZ: vzhledem k náročnosti tématu by zde mělo jít spíše o diskusi specialistů a státní správy, nikoli občanských sdružení. A vůbec už to není v této fázi jednání věc na kulatý stůl, ten se měl konat mnohem dříve, pokud vůbec... Jde o již výsostně odborné téma, které by mělo zůstat v této fázi vyhrazeno pro specialisty jak z oboru včelařství či veterinární medicíny, tak z oblasti státní správy a práva. Konečná verze by pak měla být výsledkem spolupráce těchto odborníků a legislativců státní správy. Na to upozornili kromě zástupců PSNV-CZ také přítomní zástupci Cechu profesionálních včelařů při ČSV.

(Nic proti diskusi o rozličných tématech, je-li vnímána jako podstatná a pro obor přínosná. Shromáždí se argumenty, stanoviska, porovnají se. Rozhoduje ale státní správa a ta by měla vydat definitivní a zásadní rozhodnutí. Od toho tam její úředníci jsou, proto je stát má a my z daní platíme...) V debatě také zazněly zajímavé paralely z legislativy platné v sousedních zemích a také odkazy na naši starší literaturu a na tuzemské historické předpisy, které PSNV-CZ mimochodem nabízí včelařům pro srovnání na [svém webu](#).

Zástupci PSNV-CZ též poukazovali na řadu dezinterpretací návrhů na změny a na četná nepochopení jejich smyslu. Vzhledem k omezenému prostoru pro tento text můžeme odkázat na rozhovor s MVDr. Z. Klímou, který jsme publikovali v e-Věstníku 3/2013.

2. bod se měl týkat plemenářské práce, téma však nebylo předem blíže specifikováno. Ukázalo se nakonec, že jde zejména o chov jiných plemen, než je *Apis mellifera carnica*, zejména mělo jít o kritiku pokusů chovat u nás také tmavé plemeno včely medonosné (*Apis mellifera mellifera*). Zde nastal ale závažný problém. K tomuto jednání totiž pořadatelé nepozvali zástupce **Svazu chovatelů včely tmavé** (dále SCHVT), což je třeba brát přinejmenším jako závažnou logistickou chybu...

Předseda Svazu RNDr. Švamberk vyjádřil obavy z křížení plemen, snahu chránit na našem území rozšířené plemeno včely kraňské a otevřel diskusi o možnosti chovu i jiného plemene, než je „naše včela kraňská“. Spojení „naše včela kraňská“ vyvolalo diskusi o tom, které plemeno včel je v naší oblasti autochtonní. Podle Ing. P. Texla je to právě na většině území tmavé plemeno včely medonosné. A právě na hledání zbytků její populace jakožto genetické rezervy dostala PSNV-CZ před třemi lety grant od MŽP... Připomněl rovněž praxi ze sousedního zahraničí a doplnil, že ani u toho materiálu, který nyní chováme, nemáme jistotu, že jde o čistokrevnou kraňku...

Ústy zástupce Asociace chovatelů kraňky a Dadantklubu Ing. P. Cimaly byly vyjádřeny obavy o maření šlechtitelského úsilí. Ing. P. Texl jakožto člen nepozvaného SCHVT se alespoň snažil vysvětlit filosofii a cíle tohoto sdružení, principy zachování genetické diversity a jejího dalšího využití pro řešení aktuálních problémů, pokud jde o odolnost včel vůči současným komplexním rizikům. Z argumentace proti chovu tmavé včely však nevyplývalo, v čem přesně spočívá podstata obavy z maření šlechtitelského úsilí.

Na jednání byl také rozdáván materiál napsaný pod vedením předsedy ČSV RNDr. V. Švamberka a nazvaný *Analýza stavu včelařství v ČR*. Obsahoval řadu nepřesností – např. v počtech včelařů a včelstev. (Ing. P. Texl v té souvislosti presentoval čísla počtů včelařů a včelstev, získaná z MZe – ČSV, která se liší od evidence ČMSCh v Hradištku: *počet včelstev a včelařů v r. 2012: dle údajů ČSV 540 705 včelstev, ČMSCh uvádí 400 296, počet včelařů dle ČSV je 48 132, počet chovatelů registrovaných v ČMSCh je 33 529* – zde vycházíme z níže uvedeného a publikovaného zápisu na webu ČSV). Rozdíly jsou v podstatě šokující a je třeba se mimo jiné i ptát, jak se tyto rozdíly vztahují ke konečným částkám, vyplaceným v rámci dotace 1. D.

Mimo tyto nepřesnosti se v ní ale objevily i pasáže, které asi málokoho demokraticky smýšlejícího nechají klidným:

Kromě konstatování, že sedmadvadesátiprocentní zastoupení předurčuje ČSV k zastupování všech našich včelařů v jednáních se státní správou, se v ní objevily následující pasáže.

Např.

„Slabší stránkou je zasahování tzv. nižších organizačních složek, případně jiných subjektů, organizujících násobně nižší počet včelařů, do výhradních kompetencí předsednictva Republikového výboru ČSV při jednání se státními orgány.“

Dále:

V kapitole *Hrozící rizika a návrhy řešení*:

„Nedůvěryhodnost pro státní a zákonodárné orgány, pokud budou do výhradních kompetencí PRV ČSV zasahovat nižší organizační články a ostatní subjekty s minoritní členskou základnou včelařů (příprava vyhlášek apod.).“

Konsekventně v kapitole *Doporučení pro státní správu*:

„nadále přednostně spolupracovat s Českým svazem včelařů jako s organizací, která z důvodu zastupování 97% chovatelů včel v České republice vykazuje zásadní vliv na obor.“

Jednání samo lze těžko nějak popisovat. Zkušení a pamětníci to asi tušili již při čtení výše uvedených řádků. Zájemci o detaily se o tom mohou přesvědčit i v **zápisu**, který pořídila účastnice jednání za ČSV Mgr. J. Machová.

Co následovalo?

Samozřejmě a logicky zástupci PSNV-CZ podali zprávu o průběhu a výsledcích jednání radě PSNV-CZ i členům redakcí Moderního včelaře a e-Věstníku. Následně a logicky vznikla k tématu velice obsáhlá a poučná debata, která proběhla sítěmi před jednáním rady PSNV-CZ a na jejím jednání 24. 2. pokračovala. Šlo především o to, jak se k celé té věci dále postavit a jak informovat členy PSNV-CZ o něčem, o čem se, pokud jde o přínos oboru a podstatná fakta, příliš informovat nedá, o čemž je ale na druhé straně třeba přinést zprávu vzhledem k tomu, jak se celá věc odehrála. Proto se nakonec diskuse ve finální fázi zabývala spíše formou než obsahem.

Pokusme se shrnout některé názory:

Námítky vznikly především proti samotné formě tohoto jednání. Vystaly totiž pochybnosti, zda toto jednání bylo vlastně z principu jednáním. Podle názoru zúčastněných v podstatě šlo o sdělení stanoviska ČSV k uvedeným tématům, a to z pozice sedmadvadesátiprocentního zastoupení včelařů, což bylo vzato zároveň za kritérium správnosti stanoviska. Což se diskutujícím zdálo být v rozporu s principem jednání u kulatého stolu (která by se měla vyznačovat tím, že je při nich pozvaným stranám dán stejný prostor vyjádřit svůj názor na projednávané téma. Do takových jednání vstupuje každá strana s cílem prosadit svůj pohled, ale také s vědomím i přáním, že svým výkladem obohatí ostatní a na druhé straně i ona se přiučí díky svobodně sděleným názorům ostatních). Tak tomu v Hulicích nebylo... Celé to spíše připomínalo školení ČSV, ostřeji řečeno i demonstraci síly.

Možná tato formulace někomu přijde jako hodně tvrdá, ale zkusme si shromáždit argumenty:

Nejprve ale vytkněme před závorku: pořadatel zvolil místo a navodil atmosféru. Prezentoval sám sebe v přitažlivých kulisách supermoderní a velmi zajímavě pojaté včelařské expozice. Toto je třeba ocenit jako jednoznačně působivý marketingový tah a maximální možné i přijatelné využití výhody, kterou poskytuje zmíněná role pořadatele, pokud mu o její využití jde. I kritici uznale pokývali hlavami...

Nicméně i při respektu k roli pořadatele a k jeho výhodě a z ní vyplývajícím jistým možnostem postupů tu lze leccos namítnout:

Už samo prostorové uspořádání bylo problematické: Předsednický stůl a za ním představitelé pořadatele. V sále roztroušené stoly se zástupci pozvaných sdružení ([ilustrativní obrázky](#)).

Dále:

Pořadatel sám určil, koho pozve, nepozval však zástupce SCHVT, i když hodlal jednat o tématu, které se jej bytostně týká, tedy o chovu tmavého plemene včely medonosné.

Pořadatel zvolil základní témata jednání a nespécifikoval je podrobněji. Vybral zmíněná témata, která preferuje, ale vyhnul se dalším velice aktuálním tématům, jakými jsou např. léčebné postupy a léčebné přípravky, monitoring a rezistence roztočů na pyreroidy, rovnoprávný přístup občanských sdružení k jednáním nebo i ona tak často zmiňovaná Včela Předboj. Výběr témat s nikým nekonsultoval...

Navíc redukoval projednávaná a velmi široká témata do polohy, která vyhovovala jen jemu, dopustil se ve svém výkladu nepřipustných manipulací a zjednodušení (např. tehdy, kdy tvrdil, že změna vyhlášky o MVP nevyhnutelně vyústí v používání antibiotik a že zavlečení tmavé včely do ČR způsobí dramatické snížení včelí populace či povede k ohrožení občanů vzhledem k zvýšené bodavosti).

Pořadatel určil řád a modus jednání, ujal se první slova a postavil sám sebe do role odpovědného odborníka, který ostatní svolal, aby jim sdělil své stanovisko a varoval před tím, co cítí jako rizika. Dále moderoval jednání a udílel slovo (když chtěl kdokoli promluvit, musel se nejprve přihlásit a dostat od předsedy Svazu povolení promluvit). Na jednáních, která se nazývají kulatými stoly, moderování probíhá jinak... Zde měli někteří z účastníků pocit, že se ocitli opět ve škole.

Výsledek

V debatě se nakonec objevily i názory, zda má za daných poměrů PSNV-CZ reálnou šanci prosadit své vidění včelařského světa či informovat ostatní o svých prioritách. Zejména vzhledem k tomu, že naší prioritou by měla zůstat jednání se státní správou a koncentrace na praktickou činnost a s ní na

základní témata, v nichž můžeme sdílet a prosazovat naše názory a prospět oboru i bez těchto nákladných a časově náročných peripetií.

Momentálně nejsme schopni pokrýt veškeré spektrum problémů a aktivit, je nás málo a většina těch, kteří se v těchto věcech angažují, tká na mnoha stavech zároveň. Znovu a znovu si tedy musíme stanovovat priority a soustředit se na ně. Na současných jednáních navíc, bohužel, nenacházíme spojení a onu nezbytnou míru empatie, tolik nutnou k produktivní diskusi.

V debatě se objevily i názory, které jednoznačně odmítaly princip jednání, při němž se za hlavní argument správnosti či síly názorů považuje tzv. procento včelařů, které dané sdružení zastupuje. Podstatné pro věcnou (nikoliv politickou) debatu jsou v případě včelaření argumenty odborné a nikoliv ty povrchně politické a v praxi mocenské. Tohle s opravdovým a čistým včelařením nemá nic společného. Princip centralizovaného vedení není principem, který by vedl k nalézání odpovědí na odborné otázky. Tudy cesta nevede...

Pořadatel, tedy ČSV, svým přístupem vlastně otevřeně deklaroval účel těchto kulatých stolů, v praxi tedy získat mandát pro zastupování „minoritních“ občanských sdružení v oboru. Jejich samostatné vystupování v jednání se státní správou považuje za škodlivé pro obor. Takové východisko pro jednání je pro nás neakceptovatelné a tudíž jsou pro nás další „kulaté stoly“ zbytečné do doby, dokud ČSV veřejně nezmění tento postoj.

Závěrem

Rada PSNV-CZ se na svém jednání 24. února rozhodla ukončit spolupráci a participaci na jednáních tohoto typu, dokud nenastanou zásadní změny ve vztahu ČSV k ostatním minoritním subjektům. (Zápis z tohoto jednání si mohou členové PSNV-CZ přečíst spolu s ostatními zápisy na webu Společnosti). O tomto rozhodnutí budou také dopisem informovány ostatní subjekty, účastníci se těchto jednání. PSNV-CZ je dále připravena diskutovat, současné nastavení parametrů veřejné debaty však nepovažuje za přínosné pro obor. Nadále se soustředí na jednání se státní správou a na praktickou činnost, zejména v oblasti vzdělávání včelařů.

Dovětek

V textu jistě pozorný čtenář našel řadu informací, interpretací i inspirací. Dovolíme si nabídnout následnou debatu o tomto všem, bude-li k ní ochota a vůle. Protože už se blíží čas, kdy se obrátíme ku včelám a těžko se už někde k debatám sejdem, je možné si vyměňovat názory na stránkách e-Věstníku. Ten je tu ostatně od toho...

Potkáme se ale také v sezoně na řadě setkání, takže i tam jistě bude prostor. A snad se na podzim a v zimě skutečně sejdem a dopovíme si to... To téma si to přes veškerou problematičnost zaslouží...

Na základě zpráv účastníků jednání, materiálů z jednání a následných diskusí zpracoval J. Matl

Nový elektronický VMS-vestník

Nejrůznější včelařské subjekty začaly poslední dobou využívat internet (e-mail) pro komunikaci s členy, příznivci a okolím. PSNV-CZ vydává již čtvrtým rokem e-Věstník, k jehož archivu mají členové na webu www.psnv.cz přístup. V současnosti vyvstává potřeba tento e-Věstník rozdělit na dvě média.

Rozdílnost názorů

Také v PSNV-CZ, která v současnosti sdružuje téměř 600 členů, se stejně jako v jakékoli početnější společnosti jedinců, projevují odlišné názory na to či ono téma. Jedno z „velkých“ témat je také varroóza. Část včelařů jsou zastánci stávající metodiky tlumení (nátěr plodu, gabon, 2 x fumigace, aerosol), přičemž spoléhají na to, že při dodržení metodiky se roztoč nemá šanci přemnožit na kritickou míru.

Naopak jiná část včelařů má či měla i při dodržení tohoto postupu problém, ať už jsou příčiny jakékoli (silná invaze vlivem loupeží kolabujících okolních, třeba volně žijících včelstev či neúčinnost dodávaných přípravků) anebo jen prostě nechtějí aplikovat syntetické akaricidy do zdravých, roztočem neo-hrožených včelstev. Tito včelaři často kladou důraz na letní monitoring a další diagnostické metody.

Nechceme obtěžovat ty, kteří považují zdraví včel za okrajový problém

Z výše uvedených důvodů nebudeme všechny členy PSNV-CZ obtěžovat v e-Věstníku problematikou varroózy a od této sezóny začne skupinka nadšenců vydávat tematický VMS-vestník a to jen těm z vás, kteří prokážete o problematiku zájem, a to dvěma způsoby:

- můžete se zapojit do projektu monitorovacích stanic, o kterém jste se dočetli v článku Letní monitoring se vyplatí, publikovaném v [e-Věstníku 3-2013](#).
- pravidelným zadáváním dat do VMS

e-Věstník pro členy PSNV-CZ, VMS-vestník pro aktivní uživatele VMS

I nadále bude e-Věstník rozeslán členům PSNV-CZ, i nadále zde budou zprávy o letních školách, akcích, o dění v oboru. Pokud se objeví nějaká hrozba v podobě silné invaze varroózy či kolapsů, bude pochopitelně varování i zde. Již nebude zasílán příspěvovatelům na webu VMS, kteří nejsou členy PSNV-CZ.

Naopak VMS-vestník se soustředí ryze na problematiku zdraví včel, zejména varroózy a doprovodných viróz a bude zasílán, jak již bylo uvedeno, těm, kteří o problematiku mají zájem.

Šéfredaktorem VMS-vestníku bude [Ing. Pavel Holub](#), který se aktivně problematice věnuje a je současně členem VR [MSVV](#).

redakce